Но: 12. Ꙗшїй. 7 Юлїй 1829.

АЛБИНА РОМѪНЕАСКЪ
ГАЗЕТЪ ПОЛИТИКО-ЛИТЕРАЛЪ

Ꙗ Ш І И

Ѯеленціа са Домнȣл Алеѯандрȣ де Стȣрза, Консиліарю де стат актȣал Ал Мѫририй сале Ꙟпѫратȣлȣй атоатѫ Росіа, кȣноскȣт ꙟлȣме чѣ ꙟвѫцатѫ де адѫк литерат, атѫт ꙟматеріа догматикѫ, кѫт ши ꙟчѣ политикѫ, ка ȣн адевѫрат Росіан ши ка ȣнȣл, чи аȣ пѫстрат ꙟн иници ма са симцириле бинѣвоитоаре кѫтрѫ Молдова, ȣнде аȣ вѫзȣт лȣмина віецїй сале, нѣȣ ꙟмпѫртѫшит чѣ май віе пѫрере де бине пентрȣ пȣбликарѣ ачестей Газете, привинд ꙟн ѧ̀ мижлокȣл ꙟлесниторю де асѫ пȣтѣ политичи Компатріоцїй ноштри. Пре лѫнгѫ ачѣсте аȣ арѫтат аса доринцѫ де афи ши Ѯеленціа Са ȣнȣл дин пренȣмеранцїй Албиней Ромѫнешй, карѣ чинстиндȣсѫ кȣ ачѣста сѫ мѫгȣлеще: кѫ сѫва феричи ши де ꙟцѫлептеле повѫцȣири але ачестȣй шіе алес Пренȣмерант, спре апȣтѣ немерит ши спорник ꙟнфіинца цинтирѣ скопосȣлȣй сѫȣ ши доринца бинѣвоиторилор четиторй

ЦАРА РОМѪНЕСКЪ

Кȣріерюл Ромѫнеск дин 24 Юніе, кȣпринде ачесте новитале: ѡ скрисоаре де писте Олт ꙟсѫмнѣзѫ доѫ ловитȣри че сау фѫкȣт аколо ꙟн 26 ши 27 Май ла сатȣл Чирешȣл, апроапе де Ворчорова, ꙟтре тȣрчи ши ꙟтре осташїй Ромѫнй. Тȣрчїй ера писте 3000 мій, ши Ромѫнїй 517 ꙟсоцицй де 2 компанїй де Рȣшй пѣдестрй. Лȣпта аȣ ȣрмат ꙟн ачест фелю: ла 26 диминѣца сау ивит 600 Тȣрчй, Ромѫнїй леȣ єшит ꙟнаинте, іар ій префѫкѫндȣле кѫ ли єсте фрикѫ аȣ фȣџит ꙟпѫдȣре прин карѣ тречѣ ȣн дрȣм, кȣ сокотинцѫ ка ꙟтрѫнд дȣпѫ дѫншїй Пандȣрїй, сѫй пȣе ла мижлок: дар ачещіа ꙟцѫлегѫнд скопосȣл аȣ стѫтȣт ꙟлокȣриле лор. Ла 9 чѣсȣрй кѫтрѫ сѣрѫ вѫзѫнд дȣшманїй кѫ нȣ ли сау ꙟплинит планȣл, аȣ єшит іарѫ сѫшй арѫте піептȣл витежилор ноштри Пандȣрй, дечй сау ꙟчепȣт лȣпта ши сау апринсȣ батаѧ крескѫнд кȣ маре ꙟфокаре. Пандȣрїй че єра афарѫ дин тѫріе, нȣмай 130 кȣ 25 рȣшй, ꙟсȣфлацй де пилда кѫпетенїилор сале, сѫ батѣ кȣ маре ꙟфокаре, ꙟтрачест фелю цїинд лȣпта сау рѫнит Командирюл ши Капитанȣл ачестей мѫне де витежй, каре вѫзѫнд тȣрчїй аȣ дат бȣста сѫй стриче ши сѫй ꙟпрѫщіе, чи кȣтезарѣ ши витежіа лор ф нȣмай пѫнѫ кѫнд витѣзȣл Соломон єши дин тѫріе де ȣнде сѫ афла командȣинд, фѫкѫндȣсѫ дȣпѫ обичею кȣноскȣт ꙟмижлокȣл врѫжмашилор кȣ сабіа ꙟмѫнѫ. Мȣлцй ирой сѫнт кȣноскȣцй ꙟбѫтае дȣпѫ армиле лор чѣле стрѫлȣчите, іарѫ Соломон єс-

те кȣноскȣт нȣмай дȣпъ ловитȣриле челе ꙟдоите ши плине де нимерире але брацȣлȣй сѫȣ. Аколо ȣнде Ел съ афлъ, аколо ши моартѣ алѣргъ сѫш адȣне прѫзиле сале. Врѫжмашȣл спъріет де атѫте ѡрй саȣ ꙟвъцат, кѫнд аȣде де нȣмеле лȣй, сѫш алѣгъ фȣга мижлок де скъпаре, дечй ши ꙟн ачѣстъ ꙟтѫмпларе нȣ аȣ ꙟтѫрзіет нȣмай декѫт съ скапе ла дѫнса, ши саȣ дȣс фъръ асъ маи ȣита ꙟнапой, сѫш аскȣнзъ ꙟн ꙟтȣнерекȣл нопцій, че съ апропіѧ, рȣшинѣ ши гроаза чи стъпѫнисъ инимиле ѡсташилор сѫй.

Адоа зи ла 27 диминѣца де ѡ датъ кȣ зориле съ ивиръ юръш тȣрчіи пе дѣл рѫндȣицй ꙟтоатъ гътирѣ де ръзбою, каріи дȣпъ че шаȣ фъкȣт рȣгъчȣнѣ аȣ порнит пе коаста дѣлȣлȣй май ꙟтъю кълъримѣ че Ера де 1000 инши касъ ꙟкȣнџюре пе Пандȣрй, чи ста ꙟтъріиле лор, ши пе ȣрмъ саȣ коборѫт ши педестримѣ каріи кȣ тоцій пȣинд ла мижлок пе ай ноштрй саȣ ꙟчепȣт адоа лȣптъ, че аȣ цинȣт пѫнъ кътръ сѣръ, фъръ а зимби норокȣл вреȣней пърцй. Кѫнд сосѫнд ѡ компаніе де вѫнъторй спре аџюторюл Пандȣрилор, ачѣщіа кȣм іаȣ възȣт аȣ съріт пе дѣсȣпра търіилор, фіинд подȣл дела поартъ ръдикат, ши хотърѫцй кȣ тоцій аȣ нъвълит асȣпра тȣрчилор пре каріи іаȣ ꙟторс ла фȣгъ, ꙟкѫт ȣнії пе алцій съ оморъ фȣгѫнд. Прин ачѣста іаȣ ꙟвъцат асъ дȣче ла локȣриле лор, фъръ амай кȣтеза асъ иви ꙟнаинтѣ витежилор ноштрй ѡсташй. Пагȣба врѫжмашȣлȣй стъ ꙟмай мȣлт де 200 морцй ши аноастръ ꙟн 35 кȣ морцй кȣ ръницй. Пандȣрій тоцй саȣ ȣмплȣт де кай ши де арме, ши акȣм сѫнт чій май ꙟсȣфлецицй ши гата кȣ тоцій саȣ а ꙟвинџе саȣ амȣри кȣ сабіа ꙟмѫнъ спре чинстѣ патріей ши а Ꙟмпъратȣлȣй.

АНГЛІА

Ꙟ Ірланда ꙟчепе іаръш асе иви тȣлбȣръри ꙟ ȣрма пъчелȣирей че се пърѣ де ѡ датъ асе фи ꙟмфіинцат дȣпъ примита Еманципаціе (слобозеніе) ши май вѫртос де кѫнд Домнȣл Оконел ȣмблъ прин Комитатȣл Клар адȣнѫнд ботȣрй (Гласȣрй) пентрȣ алеџирѣ че аре съ се факъ. Оконел есте примит кȣ тріȣмф (алаю) ла тоате локȣриле пе ȣнде трече. Газета Франціей ꙟкрединцазъ ꙟтемеюл кореспонденціей сале кȣ Лондра, къ Дȣка Велингтон ва кълъторй кътръ сфѫршитȣл лȣней лȣй Іȣліе ла Белгіа спре черчетарѣ четъцилор ши къ де аколо ар аве съ трѣкъ ла Віена.

Ꙟн ȣрма ȣнȣй Кȣріерю Рȣсеск сосит ла Лондра 10 юніе сара, Амбасадорȣл Россіей Принцȣл Ливен ши Контеле Матȣшевичй аȣ авȣт адоа зи диминѣца Конферецій (тратарисире) кȣ Дȣка де Велингтон ши Контеле де Абердеен.

ФРАНЦІА

Жȣрналиле Франціей скріȣ дела Тȣлон дин 5 юніе: къ Голета (корабіе микъ) нȣмитъ Месанж, сȣпт команда Лейтенантȣлȣй Шомон, аȣ ꙟтрат ерй ꙟлиманȣл нострȣ венинд дела Алџир ши Махон, де ȣнде аȣ пȣрчес ла 30 май. Ѧ ꙟщіинцазъ; къ ѡ корветъ Енглизаскъ, венитъ дела Левант (Анадол) аȣ адȣс Деюлȣй дела Алџир, покъцȣире дин партѣ сȣлтанȣлȣй, спре а ꙟкеіе пачѣ кȣ Франціа, ѡрй ши че кондиціе исар пȣне де кътръ ачѣста ꙟнаинте; Дȣпъ сосирѣ нȣмитей корбете аȣ ши ȣрмат ноте дипломатиче ꙟтре Деюл де Алџир ши ꙟтре Министеріа Франціей, ꙟкѫт есте нъдежде де а веде кȣрмате прин ꙟвоалъ десбинъриле че съ търгънѣзъ акȣм де дой ани. Сосирѣ ȣней коръбій де ръзбою тȣрчещй ла Алџир, карѣ аȣ авȣт ꙟтѫлнире кȣ Комендантȣл коръбіилор Францȣзещй, ашезате ꙟнаинтѣ ачелȣяш Лиман, аȣ дат кȣвѫнт а креде фіинца ȣней асѫмине мижлочирй дин партѣ сȣлтанȣлȣй.

ТȢРКІА

Дȣпъ ꙟщіинцъриле дела Хотарȣл Тȣркіей, Паша де Скȣтарй аȣ пȣрчес ла 24 май спре Ȣскȣб (дрȣмȣл ла Филипополе) кȣ 2500 ѡсташй, ȣнде авѣ съ се ꙟмпреȣне кȣ дѫнсȣл ши алте ѡширй, ши апой съ се ꙟтрȣпезъ кȣ арміа Визирȣлȣй.

СПАНІА

Дꙋпъ моартѣ репосатей Крѫесій де Спанїа, ꙟтѫмплатъ ла 5 май, съ паре ведерат ъкꙋм къ Краюл сау плекат ла доринца сꙋпꙋшилор сѫй, ши аꙋ хотърѫ ꙗръш асъ късътори. Алецерѣ Мърирей сале сау арътат асꙋпра Крѫещей Сицълїене Принцъсе Дона Марїа Крестина, ши Контеле Офалїа ка амбасадор ѥкстраординєрю аꙋ порнит ла Неаполе кꙋ ꙟсърчинарѣ спре а ꙟфъцоша пецирѣ Сꙋверенꙋлꙋй сѫꙋ.

АМЕРИКА

Ѡ Газетъ Енглизаскъ кꙋпринде ꙋрмътоарѣ скрисоаре дела Мексико дин 1 апрілїе, ꙋндиꙋн Офицерю Колꙋмбїан аꙋ сосит де врѡ кѫтева зиле кꙋ депеше дела Боливар. Се зиче: къ Окѫрмꙋирѣ де Колꙋмбїа ши Мексико арфи алкътꙋит ꙟтре сѫне ꙟ лꙋна лꙋй апрілїе ѡ Алїанціе Офензивъ ши Дефензивъ (*) прин карѣ ла ѡ ꙟтѫмпларе се ꙟдаторєск а бате Инсꙋла Кꙋба (карѣ сѫнгꙋръ аꙋ ръмас Спанїей). Инсъ май ꙟтѫїю аꙋ афаче Окѫрмꙋирей Енглизъщи кꙋноскꙋте гътириле де резбою, къ кариле се аратъ Спанїолїй ꙟн ачѣстъ Инсꙋлъ, ши а хотърѫ, къ ꙟкѫт ва ꙋрма окѫрмꙋирѣ дела Мадрид ꙟтрꙋ ачѣстъ политикъ, нꙋмитиле Репꙋбличе нꙋ вор фи ꙟ старе де а ꙟмплини токмелиле Трактатꙋлꙋй, прин кареле сау кꙋноскꙋт не атѫрнарѣ лор, ши кареле Трактат лѣꙋ ꙟдаторит асе фери де ѡри ши че дꙋшмъніе ꙟпротива Кꙋбей. Ди ши пънъ акꙋма оастѣ ꙋнитъ ла Хавана (Капиталїа Кꙋбей) нꙋ фъкꙋт вре ѡ черкаре асꙋпра църмꙋрилор ачестор Репꙋбличе, кꙋ тоате ачесте мишкарѣ сай фоарте вътъмътоаре пентрꙋ негоц, асемине ши нъдеждиле, че прин ачѣста мъгꙋлєск пе тꙋлбꙋрътоpїй дин лъꙋнтрꙋ, ꙟмпедикъ статорничїа линещей.

Акꙋрѫнд вор пꙋрчеде ла Енглитера доѫ солїй ꙟсърчинате кꙋ ачест интерес, ши съ нъдъждꙋеще къ сꙋпт протекціа окѫрмꙋирей Енглизъщи вор пꙋте ꙟтра ꙟ негоціаціе кꙋ Кꙋртѣ дела Мадрид.

Біографїа лꙋй Боливар

Симон Боливар Президентꙋл Репꙋбличей Колꙋмбїа, нъскꙋт дин Еꙋгенисти ла Каракас (ꙟн Америка) ла 1785, аꙋ ꙟнвъцат ла Мадрид ши ꙟ Франца, де ꙋнде ꙟторкѫндꙋсе ꙟн Америка, редикатъ асꙋпра Спанїей, аꙋ ꙟтрат ꙟн оасте, ши дꙋпъ мꙋлте тѫмплъри але ръзбоюлꙋй, споринд нърокꙋл Американилор, Боливар сау нꙋмит ꙟ Статꙋл Венеціола Кап ал Репꙋбличей. Ла 15 февр: 1819 нꙋмитꙋл аꙋ дескис Конгресꙋл де Венеціола, кѫнд не приминдꙋисе Паретисꙋл, аꙋ лꙋат ꙗръ асꙋпра са Команда ши аꙋ стръбътꙋт кꙋ ѡщиле престе не кълъториціи ꙟнкъ мꙋнцй Корделїєри, ꙟпротива Крѫїей Грънада, пре карѣ аꙋ ши сꙋпꙋсѡ, ши ачѣста асемине ꙟ Репꙋбликъ префъкѫндꙋсе нꙋмиръ пре Боливар Президент, кареле апой ꙋни пе ѫбеле акꙋм слободе статꙋри ꙟтр ѡ Репꙋбликъ. Ꙟ ачѣстъ трѣптъ афлѫндꙋсе шакꙋм Боливар, тоатъ сембрїа са пе анꙋ кꙋпринсъ ꙟ 25 мїй галбени ши алте мошїй херезите лꙋй дин партѣ Статꙋлꙋй, лѣꙋ дърꙋит ꙟ Вистїєріе пентрꙋ фолосꙋл Патрїей.

ДЕСПРЕ ИКОНОМІЕ

Пъмѫнтꙋл Молдовей есте май мъное де кѫт ачеле ꙟвечинате, ꙟсъ фелюрителе сале продꙋктꙋри адꙋк аиче мошинашилор май пꙋцин фолос де кѫт пе аюре, ши ачѣста ꙋрмѣзъ: кѫчй систима Агрикꙋлтꙋрей (лꙋкрарѣ пъмѫнтꙋлꙋй) ши а икономїей, ꙟбꙋнътъцииндꙋсе ꙟ провинціиле ꙟвечинате, нꙋмай ла ной аꙋ ръмас ꙟтрꙋ аса не деплинире. Ѡ асемине старе есте кꙋ атѫта май вътъмътоаре спорюлꙋй фереричирей пꙋблече, кꙋ кѫт цара ачѣста съ афлъ липситъ де ѡри че мънꙋфъптꙋри (Фабриче) ши алте мъестрїй але ꙟндꙋстрїей (гибачїей). Дрепт ачѣс-

(*) Алїанціе Офензивъ есте легътꙋра ꙟтре статꙋри ка кꙋ пꙋтери ꙋните съ ловѣскъ пре общескꙋл лор дꙋшман; ꙗръ дефензивъ се нꙋмеще ачѣ легътꙋръ, ꙟкарѣ ꙋнитиле пꙋтери съ апъръ де дꙋшманꙋл чи вине асꙋпръли.

та невоитъ а върса песте хотар сꙋме пънъ ши пентрꙋ челе май мъꙋнте лꙋкрꙋри фабрикате, кѫнд де алтъ парте винде аколо продꙋктꙋриле сале кꙋ ꙋн прец де нимикъ, ши апой пе ачесте фабрикате адекъ префъкꙋте ꙟ манꙋфътꙋри ле кꙋмпъръ кꙋ ꙟсꙋтит процент сау добѫндъ. Дечи спре акꙋмпъта ачѣстъ асꙋпритоаре аналогіе де щіꙋт есте: къ сингꙋр мижлокꙋл ши изворꙋл ал ꙟдестꙋлърій ши ал ꙟнавꙋцирей ноастре есте: пе лѫнгъ ѡбичнꙋитъ лꙋкрарѣ пъмѫнтꙋлꙋй ши кꙋлтиварѣ плѫнтелор (ербꙋри) де Фабриче, прекꙋм Инꙋл, Кѫнепа, Сафранꙋл, Хъмеюл плѫнте де въпселе, ачеле дътътоаре де олоюри ши алтеле, кареле кꙋ ачеіеши остинѣлъ лꙋкрате, адꙋк вѫнзъндꙋсе ꙋн мꙋлт май маре фолос, де кѫт пѫниле, ши ꙗсъмине фолос адꙋче ши ꙟбꙋнътъцирѣ сою лꙋй вителор. Нꙋмай ачесте ꙟбꙋнътъцирй вор траџе катръ нои пе кꙋмпърътоꙋрій стреини, май алес фаворинд (проіинд) ꙟтѫмплъриле негоцꙋлꙋй ностру. Дрепт ачеа не вом сърꙋи ада ꙟтрꙋ ачест рам оаре каре повъцꙋири, ши лъсѫнд ла тимпꙋл кꙋвіинчос челе деспре лꙋкрарѣ пъмѫнтꙋлꙋй; вом трактариси акꙋм деспре а вителор ꙟбꙋнътъциоре, че ꙟмфіинцазъ ѡ парте а негоцꙋлꙋй Молдовей, ши акꙋм ꙟчепем деспре ой. Оаѧ съ траџе дин добитокꙋл нꙋмит Мꙋфлон (Овис Ꙗмон) чіи ꙋн сълбатек ши сиреп, авѫнд ѡаре каре пери лꙋнџи лꙋчитори ши карій спѫнзꙋръ пе дѣсꙋпра лѫней сале, кꙋ коарне мари ꙟтоарсе ши а кърія патріа есте Сардинія, Корсика (инсꙋле лѫнгъ Італія) Грекіа ши партѣ де мѣзъноапте а Асіей челе кърѣ ръсърит. Блѫнда оаей фире аꙋ дꙋмисничитѡ претꙋтиндене ꙋнде лъкꙋеще омꙋл, пре карѣ, афлѫндꙋсъ Америка, ѡ дꙋсъ ши ꙟн ачѣ партѣ а пъмѫнтꙋлꙋй. Върста оаей съ ꙟцълеџе дин опт динцй динаинте а мъсълей сале чей де џос. Ла оиле челе тинере, ачеши динци сѫт албй ши аскꙋциций; пре карій ꙟчепе ай скимба дела ꙋн ан ши џꙋмътате, іаръ дꙋпъ 5 ани кꙋ грѣꙋ съ поате кꙋноаще дин ꙟсꙋшиме динцилор върста оей, віаца ей есте де 10 пѫнъ ла 15 ани ꙟсъ еа дъ фолос нꙋмай пѫн ла ал 7 ле ан, точирѣ динцилор ши алор кѫдере есте семнꙋл къ аꙋ трекꙋт върста че фолоситоаре, карѣ ꙟсъ тотꙋш съ поате чева прелꙋнџи прин ꙋн бꙋн Нꙋтрец ши пъшꙋне, фіинд май алес іарба скꙋртъ, таре ши ароматикъ (мироситоре) че креще пре дѫмбꙋри сѫчи, іаръ дин противъ іарба де пе локꙋри ꙋмеде ши май алес Ербꙋри акре ли ватъмъ мꙋлт ши кꙋ кѫт карнѣ ей съ фаче моале, кꙋ атѫта се май аспреще лѫна ей. Климиле, нꙋтрецꙋл ши алте ꙟпреџюръри ꙟ кареле тръеск оиле лъците пе фаца пъмѫнтꙋлꙋй, лѣꙋ абътꙋт дела чел ꙟтѫю а лор сою, прекꙋм ꙟн алор мъриме, формъ ши ꙟбꙋнътатѣ лѫней, ꙟкѫт кꙋ грѣꙋ сар сокоти еле нъскꙋте дин ꙋнꙋл ши ачелаш сою. Де осъбирѣ ачѣста съ поате кꙋноаще ꙟтре оаѧ ноастръ ши ꙟтре чѣ Исландикъ (островꙋл дела Исланда) че аре 4 пѫн ла 6 коарне, ꙟтре че арабикъ сау египтѣнъ кꙋ а ей маре ши грасъ коадъ, ши ꙟтре чѣ спаніоалъ кꙋ лѫна сꙋпцире и ꙟтре оаѧ дела Гвинеа а кърія лѫнъ съ асамънъ кꙋ мътаса.

Ꙟ климиле кълдꙋроасъ перꙋл оилор съ фаче фин, лꙋчиторю ши сꙋпцире, ꙟ челе фригꙋроасъ лѫна есте аместекатъ кꙋ пери деший, ши нꙋмай ꙟн ачеле астѫмпърате аꙋ оиле лѫнъ кꙋратъ. Стръмꙋтѫндꙋсъ оаѧ дин клима стѫмпъратъ ꙟ чѣ фіербинте ѫши скимбъ лѫна ꙟ пъръ. Ꙟ климиле фригꙋроасъ кътръ лѫнъ съ адаог ши нище пери вѫртоши, че нꙋсъ пот тоарче ши кꙋ аневое принд въпсѣоа. (ва ꙋрма)

ѠБСЕРВАЦІИ МЕТЕОРОЛОГИЧЕ.

Ꙁіоа	Ѡбсервацієй	Калдометор	Гремесор	Старѣ аерꙋлꙋй
6 Іꙋліе	диминѣца ла 12 чѣс.	† 21.	28. 10.	сънин

Ла 7. Іꙋліе Соареле ръсаре ла 8 ч. 48 м. Аміѣзъзи вине ла 4 ч. 24 м. Ꙟ 8 соареле ръсаре ла 8. ч. 50. м. Амѣзъ. ла 4. ч. 25. м. Ꙟ 9 соареле ръсаре ла 8. ч. 52. м. Амѣзъ ла 4. ч. 26 м.

Пътрарюл де пе ꙋрмъ алꙋнїй есте ꙟ 11 Юліе ла 12 чѣсꙋри диминѣца.